

UKRAINIAN LABOR NEWS

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.

Subscription per year \$4.00

Telephone: 51 465

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ

газета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу. Видає Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Укр. Роб. Домі, на ринку вулиць Пritchard і McGregor, у Вінніпегу, Мані.

Передплата на рік \$4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

ЇХ ЗАМОРДУВАЛИ

В минулому числі "У.Р.В." писали ми, що Сакко й Ванзеті замордують американські капіталісти й їхній класовий суд. Писали, бо бачили, як головному судді найвищого суду Злучених Держав, як всі ті, в чіх руках була доля цих двох пролетарських мучеників, відкидали апель про переглянення справи, не хотіли спинити езекуції, щоб дати можливість обороні виконати мертво букву закону, відлекуватися, що ця справа не належить до їхньої юрисдикції — а на ділі всі вони в порозумінню рішили покінчити з Сакком і Ванзеті наперекір цілому світові.

Писали ми, що капіталістичний суд замордує Сакко й Ванзеті, але раді були помилитися, не хотілося вірити, що кати піднесуть руку на невинних людей під протестом цілого світа. Але показалося, що лишній раз ствердилося, що капіталістична класка, яка нахвэрх прикриває своє обличчя серпанком демократії, безпощадна до своїх класових противників, коли ці попадуться в кігті її суду, як це казали самі Сакко й Ванзеті.

Замордували Сакко й Ванзеті, а разом з ними замордували Мадейросу, який доказував, що Сакко й Ванзеті невинні, бо він сам належав до гурта тих рабників, які 15. квітня 1920 року виконали злочин в Савт Брейттрі, що за нього засуджено Сакко й Ванзеті.

Замордували Сакко й Ванзеті. Скінчився епізод сімлітньої кровавої драми. Почав її Теер а закінчив Фулер — два вірні ставленики американських капіталістів. Сім літ мучили їх такі вбоги — во всім правилам американського "мистецтва", прикрившись на п'ять кварталів від тюрми багнетами поліції.

Американська капіталістична зграя радіє, що "її зверха", що вона "перемогла" протести працюючих всіх континентів світа, що вона кроваво помстилася революційним масам. В історії боротьби клас та її судових процесів не знайдеться другого прикладу такої утонченої, езузської-звірничої форми наруги над двома невинними робітниками. Тільки американська капіталістична (демократична) техніка, поліційсько-детективська система з її вишуканою формою інквізиційної спосібна на це.

Пролетаріат цілого світа нап'ятує цей нечуваний злочин американських капіталістів. Все, що є чесного й совісного серед людства затямить собі американське "правосуддя", яке для дійсних рабників, для дійсних злодіїв і вбивць, казнокрадів — дає всієї можливості апелів, оборони, випускає їх на волю, а чесних пролетарських борців, як Муні, Билінгса та сотки інших невинних людей роками гноїть в тюрмах і вбиває.

Кати замордували Сакко й Ванзеті. Але Сакко й Ванзеті будуть вічно жити в серцях мільйонів працюючих і поневодених цілого світа, а для американського робітництва їхня жертва буде тим смолоскипом, що освітить ім шлях до вивольу з кітнів капіталу.

НОВА ЛАПКА НА ДОЛАРИ.

Українська контрреволюція під проводом Микити Шаповала, що ото недавно побував в Америці, ставить нову лапку на долари. Хитру, таку, щоб самі долари летіли з Америки — із Злучених Держав і Канади впрод до Праги Шаповалові в руки. Шаповал не пішов слідами Цегельського, Назарука й Боберського, не починав збирати долари, будучи в Злучених Державях. Порадівся з тугшими своїми приятелями й певно ті сказали, що на "ратування України", ні на "оборону України" люде грошей вже не дадуть. Надто вже багато разів люде натинено, обдурено. Щоб дістати від люде долари, треба вдумати щось "модерного", пообіцяти людам за долари якусь відплату.

А Шаповалові й цілій його зграї у Празі долларів дуже треба. Чехословацький уряд вривав пенсію. Дивний той чехословацький уряд, хоч і "демократичний". Канадійський уряд, наприклад, ухвалює людам пенсію на старість, а чеський позбавляє люде пенсії на старість.

Так отож Шаповал ринив вдатися за пенсією до України в Злучених Державях і Канаді. Він каже, що закладає в Празі університет і буде в Празі так вчити, що в Злучених Державях і Канаді всі університети підуть на пенсію. Буде Шаповал вчити люде "науково пізнати якими силами управляється світ і народи".

Хитрий Микита. Знає "науково, якими силами управляється світ і народи", а сам, втікаючи з України від народу, згубив навіть свої есерівські штанята. Береться вчити люде, "якими силами управляється світ і народи", а сам не знав як управляти одною лише Україною та її народом. Береться вчити диних, як стати "в передових лавах борців за Україну", а сам відорвався навіть від хвоста тих лав. Береться вчити диних, як "народ забуде сиду й повагу", а сам жєбрає по льокайські в передлоках правських міністерств.

Найшлях есерівські професори й знавці всіх наук на світі, тільки світ ім клиним зійшовся. Не дають вже, мовляв, нам люде долларів в Америці, то ми поведемо справу так, що вони пішуть ті долари до нас аж до Праги ще й проситимуть, щоб ми взяли. Тому то й Січниський кричить по Канаді, щоб не давали люде долларів нікому, хто сюда за ними приїздить, але щоб посідали долари до Європи.

Хитрі малороси, тільки лком шті. Люде вже на них пізналися, солодких їхніх слів послухають, але що до долларів, то скажуть: давали та вже перестали. Вашу науку знаємо вже і без ваших лекцій.

ЧИ ВИ ПРИГОТУВАЛИСЯ ДО ВШАНУВАННЯ 1000. ЧИСЛА?

Ми пригадували вже читачам "Українських Робітничих Вістей" і всім нашим організаціям, що 30. серпня вийде тисячне число "Укр. Роб. Вістей". Пригадували й закликали, щоб всі наші організації, як і читачі з поодиноким гідно вшанували цю велику подію в життє свідомих українських робітників і фармерів.

Ми закликали й тепер знову пригадуємо, щоб всі наші організації — Комуністична Партія Канади, ТУРФДім і його секції, Робітничє Запозомгове Товариство влаштували в суботу 3. вересня, або в неділю 4. вересня, одно велике підприємство, як концерт, концерт-мітінг, або просто масовий мітінг, на якому виступили-б промовці та роз'яснили присутнім розвиток нашої преси та її значіння в життє українських працюючих мас Канади, пояснили, яку роботу зробили "Українські Робітничі Вісті" за майже вісім літ свого існування серед наших організації й поза ними.

Пригадуємо всім нашим організаціям і всім читачам та симпатикам з поодиноким, що найкращою пошаною для робітничого вчителя, організатора й оборонця — "Українських Робітничих Вістей" — буде те, коли кожна організація докладє максимум праці, щоб в день святкування предіати для "Укр. Робітничих Вістей" акнайбільше нових передплатників та зібрати як найбільше задовженої передплати. Ми кажемо зробити те саме кожного нашого читача й передплатника.

Взїмаємо всіх тих наших передплатників, що задовжилися із своєю передплатою на "Укр. Робітничі Вісті" — вирівняти її в день тисячного числа.

Ми видвигаємо ключ і взїмаємо всі наші організації й всіх читачів "Укр. Роб. Вістей" перевести його в життє — це ключ: Відновляйте і вирівнюйте задегду передплату на "Українські Робітничі Вісті" в день виходу на світ їхнього тисячного числа! Задегду передплату — це тгар для газети. Здекшіть його в день 30. серпня, або в тижні від 30. серпня до 4. вересня!

Докладіть всі старань, щоб цей ключ було переведено в життє! Поширїть і сполуярїзуйте свою газету між українськими працюючими масами всіх закутнів Канади! Готуйтеся до гідного вшанування свого ювілята!

ХТО ТАКІ САККО Й ВАНЗЕТІ.

Головні дати арештування, засудження й цілої розправи Сакко й Ванзеті за сім літ їхнього сидження в тюрмі.

Ніколя Сакко й Бартольмео Ванзеті — італійські робітники. До Злучених Держав прибули ще в молодих літах. Сакко мав 17 літ, коли прибув до Америки з італійського місточка Торема. Працював він довгий час в фабриці обуві.

Ванзеті вродився в селянській родині в місті Пемонті. В Америці працював він чорноробом в каміноломіні й в електричній стації, був одного часу куховаром в одному з нью-йоркських ресторанів, а останніми часами перед арештуванням торгував рибю, головню в часах безробіття, заробляючи собі на кусок хліба.

Сакко й Ванзеті брали активну участь в кількох страйках і навіть руководили ними. Сакко стояв на чолі страйку в Геллад, Мас, а Ванзеті руководив страйком у фабриці шнурків і сіток в Пшіматті.

Коли арештовано Сакка й Ванзеті, то у них найдено в кишенях детючки для робітників про мітінг в Бостоні на 9. травня, на якому мав промовляти Ванзеті й викрити роботу поліції в справі італійських робітників Андреа Сальседо й Елія.

Сальседо й Елія були арештовані разом з сотками інших робітників на основі позиційної палмерівської провокації (одночасно в дев'яти американських містах були організовані аривни). Андреа Сальседо так катовано в поліції, що він збожеволів, кинувся з 14 поверху з вікна поліційного будинку в Нью Йорку на вулицю і вбився.

Кровожадний Палмер, який замучив Андреа Сальседо, ринив замучити Сакка й Ванзеті. Він разом із своїми детективами вибрав справу доканоїдо 15. квітня, 1920 року, рабінництва за мордом в Савт Брейттрі й привис це рабінництво цим двома робітниками.

Сакка й Ванзеті арештовано 5. травня 1920 р. Суд почався 31. травня 1921 року й закінчився 14. липня того самого року. На суді їх оскаржено, що вони 15. квітня 1920 року напали в Савт Брейттрі на касієра "Slater and Morrill Co.", замордували касієра Федерика А. Перментера й його охоронника Александра Берарделі й зрабували \$15,000, які мали бути виплачені робітникам згаданої компанії.

Доказувано, що Сакко стрїляв, а Ванзеті сидів в автомобілі.

почав слідство 29. червня, спинивши виконання езекуції Сакка, Ванзеті й Мадейроса до 10. серпня.

Фулер і його комісія перевели розслідування тайно, а 3. серпня 1927 р. Фулер заявив, що Сакко й Ванзеті мусять вмерти, бо "суд був справедливий". Виконання вироку призначено на четвер 11. серпня. Однак під масовими протестами, домаганнями оборони та на просьби видатних людей з наукового світа Фулер спинив ще вирок до 22. серпня.

Час від 10. до 22. серпня був нечулим в історії світа часом масових протестів пролетаріату цілого світа до губернатора Фулера, до найвищого суду, до президента Куліджа. Оборона їздилла потягами, автомобілями сотки миль, телеграфувала, телефонувала, щоб спинити вирок, щоб добитися нової розправи, ажывала всіх легальних способів боротьби, прилисаніх "демократичними" зако-

нами — але все було надаремне. Кулідж, судді з найвищого суду Злучених Держав, Фулер — всі лишилися глухі й німі. У всіх них повернувся ялик тільки сказати одно неможливо — ні. Літаками літали люде до губернатора Фулера, а вийшовши від него — безнадійно розводили руками.

В 12-й годині ночі з 22. на 23. серпня чарлстонська стейтова тюрма була обставлена п'ять бльоків довкола поліцією з наїженими багнетами — бо в стінах тюрми переводили езекуцію над двома невинними робітниками.

В годині 12.10 замордовано Ніколя Сакка, а в годині 12.26 замордовано Бартольмео Ванзеті.

Сакко вмер з окликами на устах "Хай живе анархія! Прачайте моя дружино й дитино й всі мої приятелі! Прачай мамо!"

Ванзеті вмер з словами на устах: "Я не винен!"

ЛИСТ САККА Й ВАНЗЕТІ ДО СВОГО ТОВАРИША У ВІДНІ.

Мученики проклятої палмерівщини не сподівалися нічого доброго для себе від капіталістичного суду.

Європейські газети містять листи замордованих американським капіталістичним судом Сакка й Ванзеті, що вони його написали до свого знайомого у Відні. З уривків того листа, що ми його ніше наводимо, видно, що ці два мученики не сподівалися нічого від американського "правосуддя", бо добре розуміли його суть.

Ти оптимістично сподїєшся на добрий кінець нашої справи. Але після того, що ми перестраждали за ці довгі сім років, після того, як ми знали так багато страшних і безмістовних жорстокостей реакції, ми вже більше не чекаємо нічого доброго в майбутньому.

Ти певно ліше знаєш за нас історію революційного руху нашого народу. Австрійські товариші знають, що наша справа є зеном в загальному ланцюгові історичного розвитку наших ідей в Америці. Нам хотїлося-б в коротких рисах дати картинку американського революційного руху, змалювати всі "судові справи" наших товаришів за свободу проти тирани. Ми почали-б з описів справи "шікагоських мучеників", яка в багатьох випадках подібна до нашої. Далі нам прийшлося-б дати картинку воєнного й повоєнного часу, коли реакція у зврничій й кровавій формі зруйнувала демократію нашої республіки, ділаючи після звикнов багатоті й могутньої плутократії. Але це завело-б нас дуже далеко.

Одного спогяду про справу Муні й Билінгса досить для того, щоб позбавити нас всяких надїй.

Муні й Билінгс були арештовані після окричаної справи в Сав-Франціско в 1915 році, узявши винними й засуджені на смертну кару. Слідство мало такий відкритий характер підлого крutarства, що разом з ними потягнуло до відповідальности дружино Муні та інших троє товаришів. Муні й Билінгс протестували проти засуду-дї добилися нового розслідування? Президент Вільсон примушений був телеграфувати до найвищого суду в стейті Каліфорнія: "Міжнародне положення таке, що краще було-б заштити Муні й Билінгса живими". Після цього губернатора Каліфорнії замінив смертну кару на до смертну вязницю, Муні й Билінгс відмовилися від цієї "милости" й заявили, що коли стейтова влада не визнається за нове розслідування, то вони уважать за краще вмерти.

Дивно, чи не правда? Але уряд лишився при своєму рішенню. Наслідок — Муні й Билінгс сидять вже поверх 12 літ в тюрмі, очікуючи своєї звільнення.

Саме тепер виявилось, що розслідування доказало несправедливність першого засуду. Виявились нові факти, що вказують на конечність звільнення обидвох оскаржених. Тепер

всі знають, що вони не винні в злочині й засуджені через свідчення продажних люде, свідчення підозрілого типу. За той час Муні захорив, йому треба робити операцію; однак він і Билінгс дає сидїть! Щоб була зрозуміла вся підлість цього судового процесу, треба сказати, що всі засуджені "на до смертне увязнення" фактично звільняються після відсидження 10 літ в тюрмі. А два наші замкнені товариші сидять вже поверх 12 літ.

В багатьох випадках, головню з юридичного погляду наша справа подібна до справи Муні, як одна краплина води на другу. Це — нечуваний й страшний процес, що його провадить реакція проти революційної робітничої класи. Реакція не допускає ніяких "пільг", вона стареться робити всі організації, кидаючи в тюрму кожного, хто раз попав в кігті суду. Перед нами стоять питання: що принесе нам майбутнє? Ми покладаємо велику надію на ріжні фактори, в першу чергу на світовий пролетаріат...

Це, що ми ще живем, ми зобов'язані міжнародному братерству й героїській солідарности революційної робітничої класи. Як тільки наша справа прибирає крайній зворот і внаслідок цього слабке агітація й зменшається потік резолюцій протесту, кати, прислухаючись плутократії, знову стараться нас знищити. Але після нашого сімлітнього замкнення, після боротьби, що коштувала життя, крові, волі й здоров'я багатьом товаришам, після того, як було доказане все, що можна було доказати, побіда морта буде нечулим триумфом плутократії, що стареться знищити нас всіма силами.

З братерським привітом ваші Бартольмео Ванзеті, Ніколя Сакко.

Декабрьська тюрма, Месензеттс, 8. липня 1927.

СТАТИСТИКА СТОЛИЦІ НІМЕЧЧИН.

Берлінське статистичне бюро проголосило на днях, що місто Берлін, в Німеччині, під географічним зглядом є найбільшим містом в цілому світі. Шо-ж відноситься до числа населення, то Берлін є третім з ряду.

Берлін має 6,000 вулиць, 445 мостів, 90,000 будинків (а в них 1,500,000 апартаментів) і кромі того має 51,870 акрів ліса.

В Берліні живе 3,572,000 душ. З того є 3,000,000 протестантів, 490,000 католиків і 172,000 Жидів. З цілого числа населення тільки 2,200,000 осіб мають якусь заняття. Кожного року відбувається в Берліні переписно 32,000 шлюбів.

РОБІТНИЦТВО ЦІЛОГО СВІТА ПРОТЕСТУЄ.

(Докінчено з першої сторони.)

НЕ ДОПУСТИЛИ ДО ДЕМОНСТРАЦІЇ ПЕРЕД ПАЛАТОЮ КОРОЛЯ.

ЛОНДОН, 23. серпня. — Коли розійшлася вістка, що Сакко й Ванзеті страчені, у всіх європейських краях робітничі маси почали гнівні демонстрації. Власти всюдї охороняють в першій мірі американські консуляти й амбасади.

В Лондоні 20,000 симпатиків справи Сакка й Ванзеті побували йти походом на палату Бокінгтем, але поліція не допустила. Демонстранти співа-ли "Червоної Прапор".

40 осіб ранено; з того 4 жінки. Поліція уживала своїх клубів.

ОХОРОНЯЮТЬ БУДИНКИ КОНСУЛЯТІВ.

БЕРЛІН, 23. серпня. — 30,000 робітників з ріжними протипамериканськими написами демонстрували вулицями аж під американську амбасаду. Будинки американських консулятів і амбасади обложено поліцією і військом. До середини не впускається нікого, що не може виказати відповідних документів.

В Лїпцігю поліція стрїляла на демонстрантів. Одна особа вбита, багато ранених.

ОБКИДАЛИ КАМІНЯМ БУДИНКИ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ.

БУЕНОС АЙРЕС, Аргентина, 23. серпня. — На знак протесту проти езекуції Сакка й Ванзеті робітничі виїшли на 24-годинний страйк.

Коли-ж надїшла вістка, що засуд виконано, робітники устроїли середню міста великий похід, повивали вікна в стріткарах та поперевертали автомобілі. Кілька осіб арештовано.

Страйкері і демонстранти обкидали таке каміням бизнесові будинки Злучених Держав.

МСТЯТЬ ЗА СМЕРТЬ САККА П ВАНЗЕТІ.

СЕНТ НАЗАР, Франція, 23. серпня. — Між поліцією а симпатиками Сакка й Ванзеті виявилася боротьба на революверк. Комуністи назвали на поліційну стацію з кличем: "Пістета за Сакка й Ванзеті".

ЗАВОРУШЕННЯ В МАЙНЕРСЬКИХ ОКОЛИЦЯХ.

ПІТСБЕРГ, Па., 22. серпня. — В майнерській долині Алетени прийшло до поважної боротьби між юнішими майнерами, а стейтовому поліцею (так званими "козаками"). Майнери виїшли на страйк, щоби за протестувати проти езекуції Сакка й Ванзеті. Коли поліція почала розганяти мітінг, між майнерами повстало обурення. Поліція не спинилася в своїй провокації і внаслідок прийшло до бійки. Один полісмен убитий а чотирох майнерів ранених.

НАЙНОВІША ПРОВОКАЦІЯ З БОМБАМИ.

КЛІВЛЕНД, Огайо, 23. липня. — Незнана рука підложила бомбу під францішканський монастир святого Йосифа. З люде ніхто не ранений, тільки переїзжаючий полісмен злетів з моторисля. Матеріяльна шкода вносить \$10,000. В цілм дистрикті есплязюзія повивала вікна.

(Звичайно, поліція приписує цей вчинок симпатикам Сакка й Ванзеті, та тільки динє те, чого якраз полісмен там крутився. Це вповні "скидається на провокацію самої поліції, щоби відтак мати претензію до люде, яким про такі річі і не сниться.)

Відновляйте передплату на "Українські Робітничі Вісті". Не забувайте також про пресовий фонд одинокої української робітничої газети в Канаді!